

Opstanding
den ouden
Niet overal
Engelsche volk
Christelijke
rinnering aan

West-Europa
en zeer voor-

Paaschvuren
die oorspron-
kelijk winter
verand nog vele
Paschdagavond
naak een oude
out, takkebos-
dan in brand
lijken optocht
schmerenden
oplaaien. Ook
ontsteken van
en in zwang.
jeugd al zing-
brandmaten-
melen. In de
enthe zingt de

de?

uur niet!)

Wageningen,
rg. op welken

et zonnefeest.
i brandstapel
was vastge-
n zonnemagen
ijn tocht langs
kkel de aarde

ur komt nog
uitschland ge-
van het vuur
baar zouden
ogst getroffen
ntrek zouden
ewoners voor

werd over de
mengd om de
ngde men het
punt ermee.

dan sprong
noulende, na-
nen dreef het
kracht ervan
hoogen staak
n een hoogte
tbaarheid aan

lden en West-
eere, de lente
ebied en wer-
Frankrijk, tot
aatsgenoemde
n eersten Zon-
len gloed der
et vlamme-
ntevuren, trok
rden om een

meer dan een
wel hebben
genoten zijnde.
de en dus ook
n nood kan
ekenis van het
hepping Gods,
ok de uitvoer-
unst boeifent,
sen slecht be-
maar worstelt

enot" te grof,
telijk, „ontroe-
che klank. De
; zij komt on-
n najaagt, zo-
neeft zijn loon
elt zeker raffi-
t, die in ver-
en eens kinds
rop men niet
heppende
uit; in zijn
at dat is het
bij de muziek
achteraf;
stenaar begon.
is zeer inge-
ergaapt gewaar-
opt hem koud
lijf en leden
n, geluiden en
edstoestanda-

Meer dan de Paaschvuren hebben de Paasch-
eieren zich gehandhaafd. Het heilige dier van Os-
tara was de haas, eieren waren haar lievelingsoffer.
Beide waren symbool van de weer ontwakende na-
tuur en vruchtbaarheid.

In Duitschland bestond lang de gewoonte, dat
volwassenen elkaar met Paschen eieren ten ge-
schenke gaven, zooals de oude Germanen ook ge-
woon waren te doen. De eieren werden gekleurd
of mooi geverfd. Volgens Smit moet de gewoonte
deze Paascheieren te verven al heel oud zijn. In
1892 vond men bij Worms in een steenen graf, dat
het geraamte van een meisje bevatte, naast mun-
ten uit 320 voor Chr. eenige geverfde eieren.¹⁾

Was in de oudheid het ei het symbool der vrucht-
baarheid en ontkiemend leven en hadden de Ro-
meinen reeds hun eierspelen, de Christelijke Kerk
verbond later aan het ei het zinnebeeld „van den
Verlosser, die uit het graf opstond tot het leven,
opdat allen, die in Hem gelooven, uit het graf der
zonden door Hem tot een nieuw leven zouden ver-
rijzen.“²⁾ In verband met dien uitleg werden de
eieren dan ook wel versierd met een Christus-
kindje, een Lam Gods, een engel, een bijbelspreuk
of een rijmpje. In oude kerkgebouwen ziet men in
plafondschilderingen soms het graf van Christus
in eivorm afgebeeld.

Naast de symbolische beteekenis zag men ook
in het ei zijn magische kracht, wat het nuttigen
van soms veel eieren met Paschen tengevolge had.
Vooral de op Witten Donderdag gelegde eieren had-
den groote waarde. In Zuid-Duitschland was zoo'n
ei reeds gewijd vóór het door de hen was gelegd
en een tweede wijding kreeg het door den priester
op den Paaschdag in de kerk. Gebruikte men zoo'n
eijf op Paaschmorgen op z'n nuchtere maag, dan
was men schier onkwetsbaar en beschermd tegen
allerlei ziekten. Vele boeren gaven op Paaschdag
zoo'n ei aan hun vee te eten of ze hingen het in den
veestal, in een lapje gewikkeld, om voor veeziekten
hewaard te blijven. De boer hoopte, dat z'n koeien
zoo rond-dik als een ei zouden worden.

In andere streken van Duitschland werden bij
het begin van den veldarbeid verscheidene eieren
in den akker verstoppt om groote vruchtbaarheid te
verkrigen of het gewas voor hagelslag te vrij-
waren.

Ook werd zoo'n ei vaak bij 't losbreken van een
onweder over 't dek van het huis geworpen om het
gevaar van den bliksem af te wentelen. Door zoo'n
Witte-Donderdagsei bij zich te dragen, kreeg men
de beschikking over een buitengewone mate van
helderziendheid.³⁾

In verband met dit eieren-eten om zijn magische
kracht staan ook de vele Paaschspelen, waarin de
eieren de hoofdrol hebben. Men tracht bij het eieren-
tikken en eierengaren-of-loopen in 't bezit van veel
eieren te komen. Nu nog zijn bij sommige plaatsen
in ons land als Deventer, Winterswijk, Arnhem de
Paaschweiden onder bepaalde naam bekend, waar
de jeugd en jongelingschap op Paaschdag placht
samen te komen om eieren te tikken. Men hield
elkaar de eierenspits, van 't hardgekookte ei, in
de hand stevig omklemd, voor. Wie zijn ei niet
zag gekneusd onder den stevigen tik, werd eigenaar
van 't ei, dat was bezweken. Bij het eierenloopen,
volgens Drijver vroeger algemeen op Walcheren,
werden een flink aantal eieren op eenigen afstand
van elkaar gelegd. De eieren-gaarder moest ze nu
zorgvuldig oprapen en in het korfje aan zijn arm
bergen en hiermee klaar zijn eer zijn mededinger,
die uitgestuurd was om een boodschap te doen,
terug was. Wie van hen beiden 't eerst zijn taak
volbracht had, was de gelukkige eigenaar der eie-

van de donkere driften tot de zelfs intellectueel
gekleurde stemming toe.

Ook het verstand raakt in beweging, ja alle
vermogens van de geest, herinnering trilt los en
duister roert zich een rudiment van natuurlijke
profetie. Zoo wordt het mogelijk, dat men na het
aanhooren zich voelt ontspannen, verfrist, ver-
rijkt, aangevuurd, opgeheven, vol nieuwe inzichten.
En men begrijpt de oude Grieken, die muziek voor
de geest en gymnastiek voor het lichaam aanbe-
valen — een diepe greep!

We zijn nu op het punt gekomen, waar de her-
scheppende muziekbeschrijving kan intreden. Uit
de overvloed van het hart zal de mond gaan
spreken. Jammer, dat in de praktijk de herscheppende
muziekbeschrijving zulk een fragmentarische
en verwarde indruk maakt! In de eerste plaats
blijkt de herschepping doorgaans ondergeschikt aan
de verklaring; in de tweede plaats wordt nu eens
de totaalindruk van het geheele oeuvre van een
bepaalde componist, dan weer de geheele muziek-
kunst uitgebeeld; zelden zingt één bepaalde com-
positie in woorden na. Op de praktijk komen we
nader terug; trachten we nu de voornaamste richt-
lijnen voor de herscheppende muziekbeschrijving te
vinden.

De ideale herscheppende muziekbeschrijving ver-
eenigt twee dingen: 1. volgehouden keus en 2.
taalvoering, die niet muziek noemt, maar muziek
is. Dit vereischt eenige toelichting.

We zagen, hoe samengesteld de muzikale ontroe-
ring is. De muziek in haar beweging zal b.v. her-
inneren aan de donder (gehoor), een zee (gezicht);
in haar stemming zal zij b.v. ontzag inboezemen.

ren geworden. Volgens Buschan was dit spel ook
in Zuid-Duitschland en Zwitserland in zwang.

De ontwrichting door den oorlog was voor het
voortleven van vele oude gewoonten en gebruiken
een zeer ernstige bedreiging, aan vele ervan kwam
voor goed een einde. Bij ouden van dagen leeft de
herinnering nog, maar de jeugd is er aan ont-
groeid en door den modernen tijdgeest van al dat
oude vervreemd. De toenemende suprematie van
de stad over 't platteland en het moderne verkeers-
wezen doen alle provinciale kleur verbleeken en
cultureel relief vervlakken. In de Paaschhaasjes en
Paascheieren houdt de industrie nog iets van de
oude tradities in eere en zorgt dat de verbleekte
symboliek niet geheel teloor gaat, een symboliek,
die echter zich in materieel opzicht zoekt te hand-
haven en aan de mystieke symboliek van de Ver-
rijzenis des Heilands geheel vreemd is.

W. DE VRIES.

- ¹⁾ Dr G. Buschan, Die Setten der Völker, III, p. 254.
²⁾ F. W. Drijver, Folklore, p. 73.
³⁾ Buschan, id. id., III, p. 260.
⁴⁾ J. G. Frazer, The Golden Bough, p. 609-617.
⁵⁾ W. P. A. Smit, Folklore, p. 14, 15.
⁶⁾ Dr H. H. Knippenberg, Noord-Brabantse Folklore, in
Eigen Volk, III, 1929, p. 76.
⁷⁾ Buschan, id. id., III, p. 257, 258.

ZENDING EN EVANGELISATIE

„Waar Oost en West elkaar ontmoeten“.

I.

Ongetwijfeld is de kennis van de verschillende
godsdiensten voor den zendingsarbeid van de groot-
ste beteekenis.

Het Nederlandsch Bijbelgenootschap heeft dit
reeds jaren geleden ingezien en „taalgeleerden“
uitgezonden, die niet alleen de taal hadden te be-
studeeren, maar daarbij ook alle aandacht hadden te
wijden aan de godsdiensten en godsdienstige
gebruiken. Wij behoeven maar namen te noemen
van dr Kraemer, dr Onvlee, om deze opmerking
waar te maken. En ook onze zending heeft door de
benoeming van dr Bakker aan dit streven hulde
gebracht.

Er kan echter nog veel meer gedaan worden. En
het is vooral prof. Rudolf Otto, die de ziel gewor-
den is van een beweging, die wel in zeker opzicht
buiten de zending omgaat, maar toch naar haar
aard en streven er op het nauwst mee verbonden
wordt.

Te Marburg toch is opgericht een Internationaal
Instituut voor vergelijkende studiën van de ver-
schillende godsdiensten, waarvoor het Ministerie
van Onderwijs van Pruisen 40.000 mark gaf.

Het doel is voorzeker, om de godsdiensten weten-
schappelijk te bestudeeren en onderling te ver-
gelijken; maar men wil er ook alle godsdienstvor-
men vertegenwoordigd zien door de aanwezigheid
van de voortbrengselen van letterkunde, modellen
van tempels, beelden uit het godsdienstig leven
van het volk, religieuze symbolen enz. De attri-
buten dus, die bij de verschillende godsdiensten be-
hooren, moeten worden verzameld, en vooral die
voorwerpen, die op de beste wijze een beeld geven
van de ontwikkeling der vreemde godsdiensten.

Tevens wordt het van belang geacht, dat de ver-
tegenwoordigers der godsdiensten met elkander in

Nu zegge men niet, dat dit zeer wel ineenvloeden
kan tot een „ontzagwekkend onweer op zee“. Slechts
een deel der indrukken voegt zich ineen en dat
doorgaans nog maar even. Het totaal der
impressies is chaotisch. En nu zijn er twee uiterste
mogelijkheden: of de herschepper komt ertoe, alles
te noemen, ja daarin op te gaan (impressi-onisme),
of hij kiest en volhardt daarin.

Doordat de impressionistische muziekhersehopping
het ongelijkssoortige door elkander smijt, mist
zij karakter en dus zelfstandigheid. Zij kan slechts
bestaan in de onmiddellijke nabijheid van 't model.
Haar misverstand is, dat zij meent, dat alles no-
men ook alles suggereeren beteekent. Maar ook
in de kunst is behoud verlies en verlies behoud;
wie kiest, weet, dat het geheel niet is de som der
deelen; in het deel is het geheel. Doorgaans is de
keus reeds préalable: ga ik zetelen in de beweging
of in de stemming? Meestal zal de compositie
hierop het antwoord geven. En daarna: stel ik
centraal het gezicht, het gehoor; het lichaam, de
geest? Zoo kiest b.v. de Engelsche muziekbeschrij-
ving (die geen pretentie heeft, herschepping te
zijn), welke ik vond afgedrukt op de enveloppen der
Columbia Records L 2176/82, Symphonie No. 5
in e mineur van Tschaiakowsky, op. 64, positie
in de gemoedstoestand van de hoorder, aan
de veranderende stemming de beweging demon-
streerende. Op deze wijze ontstond werk van ka-
rakter; hier en daar laat de beschrijving zich lezen
als literatuur (b.v. 't einde van 't eerste deel). Zie
hier het loon der volgehouden keus!

Nu de tweede trek: de ideale herschepping
noemt geen muziek, doch is muziek. Dit lijkt te

aanraking komen, om elkander in te lichten over
het wezen en de uiting hunner godsdiensten. Zelfs
was 't plan gemaakt voor het houden van een
groot internationaal congres van godsdiensten.

Nogmaals, eigenlijke zendingsarbeid is dit alles
niet; maar dat de vruchten van dezen arbeid voor
het werk der zending van groot belang kunnen zijn,
behoefte geen betoog. Bovendien staat het vast, dat
bovengenoemd instituut zijn doel niet kan bereiken
zonder den steun der zendelingen; en prof. Otto
erkent zelf, dat in het instituut een behoorlijke
plaats zal worden toegekend aan de zending, en
rekening zal worden gehouden met het resultaat
van het zendingswerk.

Het verwondert ons dan ook niet in het boek
„Waar Oost en West elkaar ontmoeten“ een breede
plaats te zien gegeven aan de beschrijving der
zending.

Dit boek is een reisbeschrijving, opgesteld door
den Zweedschen predikant Forell, die met prof.
Otto naar Engelsch-Indië trok, om voor zijn instituut
allerlei gegevens te verzamelen.

Het boek van bijna 300 bladzijden is boeiend van
het begin tot het eind. De fijne illustraties maken
het lezen te aangenaam. Dr Forell verstaat de
kunst van vertellen. En omdat hij in gezelschap
was van prof. Otto, kwam hij in aanraking met de
vertegenwoordigers van het Indische volk, en werd
hij toegelaten op plaatsen en in kringen, waar een
vreemdeling anders buiten blijft. Dit alles maakt
het reisboek buitengewoon belangrijk. De uitgever
Ploegsma te Zeist heeft het boek prachtig uitge-
geven, zoodat inhoud en vorm treffend samen-
stemmen.

Het ligt niet in de bedoeling van dit artikel het
streven van het Internationaal Instituut te beoor-
deelen; anders ware daarover wel een critische
opmerking te maken; het schijnt ons toch toe, dat
prof. Otto, en ook zijn metgezel, teveel het wezens-
verschil tusschen Christendom en andere godsdien-
sten uit het oog verliezen. Maar gaarne erkennen
wij, dat de Christen, die het Evangelie gaat pre-
diken, de roeping heeft de godsdiensten van anderen
met liefde naderbij te treden, en ernaar staan
moet niet af te stooten, maar te winnen.

In deze rubriek vestigen wij aandacht op het
boek uit oorzaak van de beschrijving, die het over
de zending in Engelsch-Indië geeft. Zeker, het is
niet de bedoeling geweest van den schrijver het
zendingswerk als geheel te overzien en systematisch
uiteen te zetten; dan moeten wij het boek van prof.
Richter ter hand nemen, „Indische Missionsge-
schichte“, een standaardwerk. Maar dr Forell heeft
persoonlijk heel wat van den zendingsarbeid in
Indië gezien, en laat het ons weer zien, zóó, dat
het ons nooit meer loslaat.

De zending heeft in Indië met zeer groote moei-
lijkheden te worstelen, grooter wellicht dan ergens
elders. „Wij spreken altijd van Indië als een land,
maar bedenken niet, dat zijn 320 miljoen inwoners
zich bedienen van een ontelbaar aantal talen en
dialecten. Behalve zekere talen van onbeduidende
afstamming, bestaan er ongeveer een 20-tal ver-
schillende, die elk ongeveer door 10 miljoen men-
schen gesproken worden en die evenzeer verschil-
len als onze Europeesche talen. Zestig miljoen
Indiërs zijn Mohammedanen, 240 miljoen Hindoes.
Daar de zending onder de Mohammedanen nu even-
als vroeger van weinig beteekenis is en geringen
voortgang heeft te verminderen, is hoofdzakelijk
het Hindoeïsme het arbeidsveld voor de Christelijke
zending.

Maar evenals Indië als land in zich bevat een
groot aantal stammen en volkeren, talen en dia-

sterk gezegd, doch oordeel zelf.

Op primitief standpunt van muziekgenieten is
van geen herscheppende beschrijving sprake. De
eenvoudige kan zijn ontroering niet uitspreken;
deze zoekt zich dikwijls een uitweg in aanhanke-
lijkheid ten opzichte van de uitvoerder(s), de diri-
gent, de solist, de plaatselijke harmonie enz. Dit
is, het zij tusschen haakjes opgemerkt, belangrijk
voor wie 't verband tusschen ethiek en aesthetiek
bestudeert. Op ietwat hoogere trap staat de „lief-
hebber“, die zijn „nummers“ kan onderscheiden.
De composities in hun Eenmaligheid waardeerende,
zet de liefhebber 't bepalend lidwoord voor hun
naam en spreekt van „de“ Faust, „de“ Tanhuizer.
Maar ook hij is nog sterk gebonden aan de men-
schelijke tusschenschakels. De recensent komt
ambshalve van de uitvoerenden niet los. De vak-
man, in biografie, analyse, studie en essay komt
niet los van de noten. Daar is de dichter, maar
hij bezingt de muziek. Voelt ge, dat op deze
wijze de muziek nog steeds niet zuiver in het
woord kan worden herboren?

Het zaad moet sterven, eer het ontkiemt. De
muziek-herschepper moet zich loszingen van de
uitvoerenden, van de instrumenten en hun tonen,
van de noten, ja van de muziek... Eerst dan kan
de compositie zuiver met woorden artistiek wor-
den beantwoord. En dan zal blijken, dat beide
trekken elkander hebben ontmoet. Is dit theorie?
Daarover een volgend maal.

Rotterdam.

C. RIJNSDORP.

¹⁾ Dit wordt tegenwoordig weer sterk beseft: men denke aan
de althans theoretische afkeer der letterkundige jongeren van
alle epigonisme, dat immers wil herhalen.